

trade-in-european-countries/ (дата звернення 26.01.2018).

Свирида Ольга

викладач

Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний

соціально-економічний коледж

Кам'янець-Подільський, Україна

БЕЗНАДІЙНА ЗАБОРГОВАНІСТЬ: ВИНИКНЕННЯ ТА МЕТОДИ СПИСАННЯ

У процесі своєї діяльності кожне підприємство вступає у господарські відносини із різними контрагентами, що забезпечує нормальне функціонування підприємства. Господарські відносини регламентуються договорами. При встановленні господарських відносин між сторонами виникають певні права і зобов'язання. З юридичної точки зору ці права і зобов'язання виникають в момент укладення договору. В бухгалтерському обліку виникнення зобов'язань однієї сторони перед іншою відображається після здійснення однією із сторін дій, передбачених у договорі. Виникнення заборгованості пояснюється тим, що майже ніколи не збігаються моменти виконання зустрічних зобов'язань. Як наслідок, в однієї сторони в складі господарських засобів виникає актив (тому, що існує ймовірність отримання майбутніх вигод) у вигляді дебіторської заборгованості, а в іншій – зобов'язання погасити цю заборгованість перед кредитором [5, с. 453].

Відповідно до П(С)БО 10, дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

За своєчасністю погашення розрізняють декілька видів дебіторської заборгованості: дебіторська заборгованість, строк оплати якої не настав; дебіторська заборгованість не сплачена в строк; сумнівна дебіторська заборгованість; безнадійна дебіторська заборгованість [3, с. 30-33].

Сумнівна дебіторська заборгованість – дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником.

Безнадійна дебіторська заборгованість – дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якої минув строк позовної давності.

Сумнівна дебіторська заборгованість відрізняється від безнадійної тим, що у підприємства існує невпевненість у її погашенні боржником (при безнадійній – впевненість в непогашенні).

Діюче законодавство виділяє наступні основні причини виникнення безнадійної заборгованості:

1. Закінчення строку позовної давності;
2. Недостатність майна боржника, оголошеного банкрутом або такого, що ліквідується, для погашення боргу перед кредиторами;

3. Заборгованість, яка виявилась непогашеною внаслідок нестачі коштів, отриманих від продажу майна позичальника, переданого в заставу як забезпечення зазначеної заборгованості;

4. Дія форс-мажорних обставин;

5. Смерть або позбавлення волі фізичних осіб-боржників.

3 метою відображення реальної картини фінансового стану підприємства створюється резерв сумнівних боргів.

Відповідно до П(С)БО 10 умовами створення резерву сумнівних боргів є наявність заборгованості відносно погашення дебіторської заборгованості по продукції, товарах, роботах, послугах, незалежно від строку її виникнення.

Тобто резерв сумнівних боргів створюється лише для дебіторської заборгованості за реалізовані продукцію, товари, роботи і послуги. Поточна дебіторська заборгованість, не пов'язана з реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг, визнана безнадійною, списується з балансу з відображенням витрат в складі інших операційних витрат.

Також треба зазначити, що резерв сумнівних боргів формують лише для грошової дебіторської заборгованості, під товарну дебіторську заборгованість резерв не формують.

Існує два методи створення резерву сумнівних боргів: застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості; застосування коефіцієнта сумнівності. Обраний метод підприємство закріплює у своєму наказі про облікову політику.

За методом абсолютної суми сумнівної заборгованості величина резерву розраховується на основі аналізу сумнівності кожної окремої суми або у розрізі окремих дебіторів. Відповідно метод абсолютної суми є найточнішим та надійшим. Цей метод є доречним у таких випадках:

1) якщо кількість дебіторів є відносно невеликою та щодо них можна отримати інформацію про ймовірність погашення заборгованості;

2) якщо підприємство має у своєму складі спеціальні служби для управління дебіторською заборгованістю (відділ контролю заборгованості, служба економічної безпеки, відділ по роботі з покупцями тощо).

За методом застосування коефіцієнта сумнівності величина резерву розраховується множенням суми залишку дебіторської заборгованості на початок періоду на коефіцієнт сумнівності.

Коефіцієнт сумнівності може розраховуватися за допомогою одного з наступних способів: визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході; класифікації дебіторської заборгованості за строками непогашення; визначення середньої питомої ваги списаної протягом періоду дебіторської заборгованості у сумі дебіторської заборгованості на початок відповідного періоду за попередні 3 - 5 років.

Кожен з них має свої особливості розрахунку. Узагальнюючим негативним моментом всіх методик є нормативна неврегульованість. Проте для підприємств в цьому випадку існує певна свобода в розрахунку величини резерву сумнівних боргів. В результаті кожне підприємство підбирає методику виключно індивідуально, керуючись кількістю дебіторів, наявністю необхідної інформації, управлінською політикою.

Слід зауважити, що створення резерву сумнівних боргів дає можливість підприємству збільшити кількість клієнтів, залучаючи до співпраці нових (ще не

перевіраних) покупців, що в свою чергу дозволить розширити ринок збуту та збільшити доходи від реалізації продукції. Звісно, дебітори можуть і не повернути частину заборгованості, проте цей ризик незначний, порівнюючи з отриманими вигодами.

Отже, резерв сумнівних боргів створюється з метою покриття у майбутньому безнадійної дебіторської заборгованості. Він коригує дебіторську заборгованість до її чистої реалізаційної вартості, дозволяє підприємству показати, що відповідна сума може бути не стягнута з дебіторів, відображає реальну картину фінансового стану підприємства.

На сьогодні чинне законодавство не вказує на необхідність створення резерву сумнівних боргів, тому багато підприємств ігнорують його нарахування і взагалі не ведуть облік безнадійної дебіторської заборгованості в умовах розрахунку резерву сумнівних боргів. Таке порушення норм П(С)БО 10 спричинене ще й тим, що методи нарахування резерву у контексті стандарту є нечіткими і незрозумілими. Перспективою подальших досліджень у даному напрямку є вдосконалення методики визначення необхідності нарахування резерву сумнівних боргів та визначення пріоритетних методів нарахування резерву сумнівних боргів при різних умовах господарювання.

Список використаних джерел

1. П(С)БО 10 Дебіторська заборгованість. Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 № 237. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/> (дата звернення 18.01.2018).
2. Венгерук Н.П. Облікове забезпечення управління розрахунками з дебіторами. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2013. № 8. С.24-25.
3. Кадацька А.М. Облік формування та використання резерву сумнівних боргів. *Економіка і суспільство*. 2016. № 6. С. 355-362.
4. Хом'як Р.Л., Лемішовський В.І. Бухгалтерський облік в Україні. Львів, Інтелект-Захід, 2007. 1200 с.

Семенишена Наталія

канд. екон. наук, доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет

Кам'янець-Подільський, Україна

КОЕРЦИТИВНИЙ ІЗОМОРФІЗМ В ОБЛІКОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ УПРАВЛІННЯ БІОЛОГІЧНИМИ АКТИВАМИ

Застосування відомих термінів у новому розумінні, а також залучення нових термінів з інших наукових дисциплін (зокрема, з інституційної економічної теорії) дає нам змогу по-новому розглянути процеси інституційних перетворень в національній обліковій системі, по-іншому підійти до аналізу малодосліджених явищ, яким поки що бракує наукової концептуалізації.